Seat No. : ______________

SI-119

September-2020

B.A., Sem.-VI

CC-311 : Sanskrit

(साहित्यदर्पण)

Time : 2 Hours] **[Max. Marks : 50**

સૂચના : (1) વિભાગ-**I** માંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ લખવાના રહેશે.

(2) દરેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.

(3) વિભાગ-**II** નો પ્રશ્ન નં. **9** ફરજીયાત છે.

વિભાગ – I

કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

Write any **three** answer.

1. સવિવરણ અનુવાદ કરો. (બે) **14**

Translate with explanations. (Any **two**)

(1) दृश्यश्रव्यत्वभेदेन पुनः काव्यं द्विधा मतम् ।
दृश्यं तत्राभिनेयं तद्रूपारोपात्तु रूपकम् ।।

(2) प्रख्यातवंशो राजर्षिर्धीरोदात्तः प्रतापवान् ।
दिव्योऽथ दिव्यादिव्यो वा गुनवान्नायको मतः ।।

(3) प्रत्याहारादिकान्यड़गान्यस्य भूयांसि यद्यपि ।
तथाप्यवश्यं कर्तव्या नान्दी विघ्नोपशान्तये ।।

(4) ऋतुं च कंचित्प्रायेण भारती वृत्तिमाश्रितः ।
भारती संस्कृतप्रायोः वाग्व्यापारो नराश्रयः ।।

2. નોંધ લખો. (બે) **14**

Write note : (**Two**)

(1) अभिनयचतुर्विधः ।

(2) સ્થાપકની ફરજો.

(3) નાટકમાં અંક વ્યવસ્થા.

3. સવિવરણ અનુવાદ કરો. (બે) **14**

Translate with explanations. (Any **two**)

(1) उद्घात्यकः कथोद्घातः प्रयोगातिशयस्तथा ।
प्रवर्तकावलगिते पञ्च प्रस्तावनाभिदाः ।।

(2) इदं पुनर्वस्तु बुधैर्द्विविधं परिकल्प्यते ।
आधिकारिकमेकं स्यात्प्रासङ्गिकमथापरम् ।।

(3) यत्रार्थे चिन्तितेऽन्यस्मिंस्तल्लिङ्गोऽन्यः प्रयुज्यते ।
आगन्तुकेन भावेन पताकास्थानकं तु तत् ।।

(4) यत्स्यादनुचितं वस्तु नायकस्य रसस्य वा ।
विरुद्धं तत्परित्याजमन्यथा वा प्रकल्पयेत् ।।

4. अर्थोपक्षेपकाः पञ्च । – ચર્ચો. **14**

Discuss - अर्थोपक्षेपकाः पञ्च ।

5. સવિવરણ અનુવાદ કરો. (બે) **14**

Translate with explanations. (Any **two**)

(1) अवस्थाः पञ्च कार्यस्य प्रारब्धस्य फ़लार्थिभिः ।
आरम्भयत्नप्राप्त्याशानियताप्तिफ़लागमाः ।।

(2) यथासंख्यमवस्थाभिराभिर्योगात्तु पञ्चभिः ।
पञ्चधैवेतिवृत्तस्य भागाः स्युः, पञ्च संघयः ।।

(3) इष्टार्थरचनाश्चर्यलाभो वृत्तान्तविस्तरः ।।
रागप्राप्तिः प्रयोगस्य गोप्यानां गोपनं तथा ।
प्रकाशनं प्रकाश्यानामंगानां षड्विधं फ़लम् ।।

(4) अंगहीनो नरो यद्वन्नैवारम्भक्षमो भवेत् ।
अंगहीनं तथा काव्यं न प्रयोगाय युज्यते ।।

6. अर्थप्रकृतयः पञ्च । – ચર્ચો. **14**

Discuss - अर्थप्रकृतयः पञ्च ।

7. ધ્વનિસંપ્રદાય અને અલઙ્કારસંપ્રદાય વિશે નોંધ લખો. **14**

Write a note on ધ્વનિસંપ્રદાય and અલઙ્કારસંપ્રદાય.

8. ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રની પરંપરા. **14**

Tradition of Indian Poetics.

વિભાગ – II

9. ખાલી જગ્યા પૂરો : (આઠ) **08**

Fill in the blanks with appropriate option. (Any **Eight**)

(1) સાહિત્યદર્પણના રચયિતા આચાર્ય ______ છે. (મમ્મટ, વિશ્વનાથ)

(2) નાટકના અંતે ______ રસ આવે. (શાંત, અદ્‌ભૂત)

(3) વિશ્વનાથ પ્રસ્તાવનાને ______ પણ કહે છે. (આમુખ, ગર્ભાંક)

(4) ______ ख्यातवृत्तं स्यात् । (नाटकं, प्रकरणं)

(5) ઉપરૂપકોની સંખ્યા ______ છે. (10, 18)

(6) સાહિત્યદર્પણ ______ પરિચ્છેદોમાં વિભાજીત છે. (8, 10)

(7) પ્રસ્તાવનાના ______ ભેદ છે. (5, 4)

(8) કથાનક ______ વર્ષ કરતાં ઓછા ગાળાનું બતાવવું જોઈએ. (4, 1)

(9) કથાવસ્તુના ______ પ્રકારો છે. (2, 6)

(10) જે પ્રાસંગિક કથા ઘણે સુધી વિસ્તરેલ હોય તેને ______ કહેવાય. (પતાકા, વાર્તા)

(11) ફળની પ્રાપ્તિ માટેની ઘણી ઝડપી ક્રિયાને ______ કહેવામાં આવે છે. (આરંભ, યત્ન)

(12) પ્રતિમુખ એ ______ નો પ્રકાર છે. (ક્રિયા, સંધિ)

(13) નાટ્યમાં ______ મુખ્ય છે. (રસ, કથા)

(14) સંધ્યગોની સંખ્યા ______ છે. (64, 68)

(15) काव्यप्रकाश ના રચયિતા ______ છે. (આચાર્ય મમ્મટ, આચાર્ય ભામહ, વામન)

(16) આચાર્ય ભામહની કૃતિનું નામ ______. (કાવ્યાદર્શ, કાવ્યપ્રકાશ, કાવ્યાલંકાર)